

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

філологічний факультет

Кафедра зарубіжної літератури, теорії літератури та слов'янської філології

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Історія зарубіжної літератури (XX – початок XXI ст.)

обов'язкова

Освітньо-професійна програма Українська мова та література

Спеціальність 014.01 Середня освіта (українська мова та література)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Розробники: кандидат філологічних наук, асистент, асистент кафедри зарубіжної літератури, теорії літератури та слов'янської філології **Оксана Михайлівна Матійчук**

Профайл викладача (-ів) http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=286

Контактний тел. 0978352465

E-mail: o.matiychuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1885>

Консультації Очні консультації: щотижня у четвер з 15 до 16 год. або за попередньою домовленістю телефоном чи e-mail,
Онлайн-консультації: Щодня, за винятком вихідних днів, через e-mail чи Facebook

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Історія зарубіжної літератури є однією з найважливіших дисциплін у фаховій підготовці фахівців гуманітарної сфери. Вона знаходиться у тісному зв'язку з лінгвістикою, суспільними та соціальними дисциплінами. Відтак її вивчення сприяє становленню особистості, яка здатна усвідомити фундаментальні засади гуманізму й взаємозумовленість суспільно-історичних процесів.

2. Мета навчальної дисципліни:

Мета – ознайомити їх з найкращими творами зарубіжної літератури другої ХХ – початку ХХІ ст., особливостями творчої манери та стилю, естетичних та світоглядних позицій їх авторів, визначення значення цих творів для розвитку світового культурного процесу та місця, яке вони посідають у світовому культурному каноні.

Літературні твори незамінні задля формування навичок мовлення, риторики, широти мислення, емпатії, фантазії та уяви – незалежно від основної спеціальності, яку опановує студент(к)а.

Важливість читання сучасний британський письменник Ніл Гейман (Nail Gaiman), приміром, визначає так: “Prose fiction is something you build up from 26 letters and a handful of punctuation marks, and you, and you alone, using your imagination, create a world and people it and look out through other eyes. You get to feel things, visit places and worlds you would never otherwise know. You learn that everyone else out there is a me, as well. You’re being someone else, and when you return to your own world, you’re going to be slightly changed”.

3. Завдання – сформулювати у студентів уявлення про літературний процес у Західній Європі та США другої половини ХХ – початку ХХІ ст., його взаємозв'язок з історичними та суспільно-політичними подіями цього періоду; надати їм методичний інструментарій для інтерпретації та аналізу найважливіших текстових явищ та розуміння естетичної цінності художніх творів.

4. Пререквізити. Теорія літератури, історія літератури, філософія, історія, культурологія, іноземна мова, мистецтвознавство.

5. Результати навчання

знати: вибраних (знакових) авторів західноєвропейської та американської літератури; зміст рекомендованих художніх текстів, основні факти з біографії їх авторів, місце та значення цих текстів в національній і світовій літературі;

розуміти: значення та інновативність їх творчості та художню цінність вибраних творів;

уміти: аналізувати основні образи, тематику, ідейне спрямування, художні засоби, мовні та стилістичні особливості текстів; критично осмислювати складні теми та питання, на які не може існувати однозначних відповідей; формулювати власні висновки та відкриті питання у формі щоденника, есе, блогу чи ін.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	6	3	90	30	15			39	6	залік
Заочна	3	6	3	90	6	4			80		залік

3.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Реалістичні традиції та модерністське новаторство в літературі першої половини XX ст.												
Тема 1. Основні ознаки літератури XX ст.	4	2	1			1	5,5	0,5				5
Тема 2. Творчість Франца Кафки	6,5	2	1		0,5	3	5,5	0,5				5
Тема 3. Творчість Марселя Пруста	6,5	2	1		0,5	3	5,5	0,5				5
Тема 4. Творчість Джемса Джойса	6,5	2	1		0,5	3	5,5	0,5				5
Тема 5. Література «втраченого покоління»	8,5	4	1		0,5	3	7,5	0,5	2			5
Тема 6. Німецький «інтелектуальний роман» (Г. Гессе, Т. Манн)	6,5	2	1		0,5	3	5,5	0,5				5
Разом за змістовим модулем 1	38,5	14	6		2,5	16	35	3	2			30
Змістовий модуль 2.												
Література другої половини XX ст.												
Тема 1. Екзистенціалізм у французькій літературі	6,5	2	1		0,5	3	6,5	0,5				6
Тема 2. Драма абсурду.	6,5	2	1		0,5	3	6,5	0,5				6
Тема 3. Новий роман	6,5	2	1		0,5	3	6,5	0,5				6
Тема 4. «Епічний театр» Б. Брехта. Творчість Г. Белля і «література руїн».	6	2	1			3	6,25	0,25				6
Тема 5. Нонконформізм у літературі США	6,5	2	1		0,5	3	6,25	0,25				6
Тема 6. Жанр роману-притчі у літературі другої половини XX ст.	5,5	2	1		0,5	2	6,25	0,25				6
Тема 7. «Магічний реалізм» у літературах Латинської Америки	6,5	2	1		0,5	3	7,25	0,25				7
Тема 8. Література постмодернізму	7,5	2	2		0,5	3	9,5	0,5	2			7

Разом за змістовим модулем 2	51,5	16	9		3,5	23	55	3	2			50
Усього годин	90	30	15		6	39	90	6	4			80

3.2.1. Теми практичних занять

№	Назва теми
1	Основні ознаки літератури ХХ ст.
2	Творчість Франца Кафки
3	Творчість Марселя Пруста
4	Творчість Джемса Джойса
5	Література «втраченого покоління»
6	Німецький «інтелектуальний роман» (Г. Гессе, Т. Манн)
7	Екзистенціалізм у французькій літературі
8	Драма абсурду.
9	Новий роман
10	«Епічний театр» Б. Брехта. Творчість Г. Белля і «література руїн».
11	Нонконформізм у літературі США
12	Жанр роману-притчі у літературі другої половини ХХ ст.
13	“Магічний реалізм” у літературах Латинської Америки
14	Література постмодернізму

3.2.2. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Підготовка рефератів на теми, які визначаються в індивідуальному порядку та стосуються інших аспектів матеріалу, що вивчається, ніж ті, які озвучені на лекціях.
2	Ведення читачьких щоденників.
3	Структурно-естетичний аналіз інших творів авторів, аніж ті, які опрацьовуються в рамках програми.
4	Аналіз сучасних медіальних ресурсів, присвячених окремим авторам чи темам, також іноземними мовами.
5	Перегляд наявних екранізацій чи інсценізацій творів.

3.2.3. Самостійна робота

№	Назва теми
1	З. Фройд «Вступ до психоаналізу»
2	Ф. Кафка: «Перевтілення», «Процес», «Замок»
3	М. Пруст: «На Сваннову сторону»
4	Дж. Джойс: «Дублінці», «Портрет митця замолоду», «Улісс»
6	Е. М. Ремарк: «На Західному фронті без змін», Р. Олдінгтон «Смерть героя», Е. Хемінгуей «Фієста»
7	Г. Гессе: «Степовий вовк», «Гра в бісер», Т. Манн: «Чарівна гора»
8	Ж.-П. Сартр: «Нудота», А. Камю: «Сторонній», «Чума»
9	С. Беккет «Чекаючи Годо», Е. Йонеско «Голомоза співачка», «Носороги»
10	М. Бютор: «Переміна», Н. Саррот: «Золоті лоди», А. Роб-Гріє: «У

	лабіринті»
11	Б. Брехт: «Життя Галілея», «Матінка Кураж та її діти», Г. Белль: «Очима клоуна»
12	Дж. Д. Селінджер: «Ловець у житі», оповідання, К. Кізі: «Пролітаючи над зозулиним гніздом»
13	В. Голдінг: «Володар мух», М. Фріш: «Гомо Фабер», К. Абе: «Жінка в пісках»
14	Г. Г. Маркес: «Сто років самотності», Х. Л. Борхес: новели

4. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота) відповідь студента.

Формами підсумкового контролю є екзамен.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- стандартизовані тести;
- проекти (індивідуальні та командні, дослідницько-творчі проекти);
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота														Іспит	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2								40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14		
4	4	4	4	4	4	5	5	4	4	4	4	5	5		

T1, T2 ... T13 – теми змістових модулів.

5. Рекомендована література

5.1. Базова (основна)

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. За ред. М. Зубрицької. – Львів: Літопис, 1996.
2. Анц Т. Суспільна модернізація, літературний модерн і філософія постмодерну / Т. Анц // Експресіонізм: зб. наук. праць. - Л., 2002. - С. 13.
3. Алякринский О. Записки сумасшедшего// Иностранная литература. – 1988. - № 9.
4. Андреев Л.Г. Современная литература Франции: 60-е годы. – М., 1977.
5. Апт С. Над страницами Томаса Манна. – М., 1980.
6. Бердюгина Л.А. Проблема “искусство и культура” в творчестве Т.Манна, Г.Гессе, Р.Музиля // Искусство в системе культуры. – Л., 1987.
7. Березина А.Г. Герман Гессе. – Л., 1976.
8. Варгас Льоса М. Дивний світ – Макондо // Всесвіт, 1971. - № 12. – с.84-89.
9. Великовский С.И. Грани «несчастливого сознания». – М., 1973.
10. Волощук Є. Чарівна флейта Модерну. Духовно-естетичні тенденції німецькомовної модерністської літератури ХХ ст. у ліриці Р.-М. Рільке, прозі Т.Манна, драматургії М.Фріша. – К.: «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2008.
11. Галинская И. Загадки известных книг. – М., 1986
12. Гессе Г. Магия книги. – М., 1990.
13. Денисова Т. Історія американської літератури ХХ століття. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2012.
14. Джойс Джеймс. Улісс. – К.: Видавництво Жупанського, 2015.
15. Діброва В. Шляхи театрального авангарду: Ежен Йонеску// Всесвіт. - 1988. - №10.
16. Діброва В. Шляхи театрального авангарду: Семюел Беккет// Всесвіт. – 1988. - №1.
17. Долгов К.М. От Киркегора до Камю. – М., 1990.
18. Експресіонізм [Текст] : зб. наук. праць / упоряд. Т. Гаврилів. - Л. : Класика, 2004. - 175 с.
19. Еремеев Л.А. Французский «новый роман». – К., 1974.
20. Зарубежная эстетика и теория литературы XIX-XX вв. Трактаты, статьи, эссе. – М., 1987.
21. Затонський Д. Сім постатей німецької літератури // Вікно в світ. – 1999. – №2.
22. Затонський Д. Альбер Камю, або перегорнута трагедія // Про модернізм та модерністів. – К., 1972.
23. Зингерман Б.И. Очерки истории драмы 20 века. – М., 1979.
24. Зюкова Н. Алехо Карпентьер. – Л., 1982.
25. Ионеско Э. Слова и послесловия// Театр. – 1994. - №2.
26. Какабадзе Н.М. Поэтика романа Томаса Манна. – Тбилиси, 1983.
27. Ключев В.Г. Брехт – новатор театра. – М., 1961.
28. Ковалів Ю.І, (укладач): Літературознавча енциклопедія. У двох томах / Автор-укладач Ю. І. Ковалів. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – Т. 1. – 608 с.; Т. 2. – 624 с.
29. Кузьменко В., Гарачковська О. та ін. Історія зарубіжної літератури ХХ ст. – К.: Видавничий дім «Академія», 2010.
30. Кутейщикова В., Осповат Л. Новый латиноамериканский роман. – М., 1976.
31. . Лапин И. Современные прозаики Латинской Америки. – М., 1972.

32. Литература Латинской Америки: история и современные процессы. – М., 1986.
33. Литературный гид Борхес// Иностранная литература. – 1999. - № 9.
34. Література Англії ХХ ст. – К., 1993.
35. Манн Т. О себе и собственном творчестве // Манн Т. Собрание сочинений: В 10 т. – Т.9. – М., 1960.
36. Орлова Р. Потомки Гекльберри Финна. – М., 1964.
37. Павличко С. Зарубіжна література. Дослідження та критичні статті. – К.: Основи, 2001.
38. Писатели Франции о литературе. – М., 1978.
39. Покальчук Ю. Дзеркальні лабіринти “святого” Жене// Контрасти. – К., 1978.
40. Покальчук Ю. Сучасна латиноамериканська проза. – К., 1978.
41. Рожновский С. Генрих Белль. – М., 1965.
42. Усманова А.Р. Умберто Эко: парадоксы интерпретации. – Минск, 2000.
43. Французька п'єса ХХ ст. Театральний авангард / Збірник. Упоряд. О.Буценко, передмова В. Скуратівського. – К.: Основи, 1993.
44. Чирков О.С. Бертольд Брехт. Життя і творчість. – К., 1981.
45. Шумахер Э. Жизнь Брехта. – М., 1988.
46. Эткинд Е.Г. Бертольд Брехт. – Л., 1971.

5.2. Допоміжна

1. Адмони В.Г., Сильман Т.И. Томас Манн. – Л., 1960.
2. Біла А. Український літературний авангард: пошуки, стильові напрямки / А. Біла . - К.: Смолоскип, 2006. - 464 с/
3. Волощук Е. Труды и соблазны Святого Себастиана ХХ века (три новеллы о художнике Томасе Манне) // Вікно в світ, 1999. - № 2. – с.51-64.
4. Гаврилів О. Експресіонізм та емотивність як мовні категорії / О. Гаврилів Л., 2004. - С. 160-175.
5. Гаврилів Т. Форма і фігура. Ідентичність у художньому просторі [Текст] : монографія / Т.Гаврилів ; Ін-т українознав. НАН України. - Л. : ВНТЛ-Класика, 2009. - 480 с.
6. Гайденко П.П. Філософія культури Карла Ясперса / / Питання філософії, 1972, № 9.
7. Івасютин Т., Драненко Г. Французький роман урожаю 2005 року. Огляд найпомітніших романів // Всесвіт, 2006. - №7-8. – с.166-172.
8. Знаки часу. Спроби прочитання [Текст] / Т. Гаврилів. - Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2001. - 227 с.
9. Зубрицька М. Дискурс обмежених і необмежених інтерпретацій. Дискусії навколо роману Умберто Еко «Маятник Фуко» // Еко У. Маятник Фуко. – Львів, 1998.
10. Клочек Г. «Художній світ» як категоріальне поняття / Г. Клочек // Слово і час. - 2007. - № 9. - С. 45-49.
11. Костецький І. Дійство про велику людину // Кур'єр Кривбасу, - 1999, № 117. – с.111-184.
12. Кохан Т.Г. Експресіонізм в контексті видової специфіки мистецтва: автореф.дис.канд. мистецтвознав.: (17.00.01) / Держ. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. - К.,2002. - 19 с.
13. Наркирьер Ф.С. Доде // История французской литературы. – Т. 3. – 1959.
14. Одарено О. Простір розгалужених шляхів: знайомство з гіперлітературою // Всесвіт, 2003. - № 9-10. – с. 161-168.
15. Осьмак О.О. До визначення поняття «експресіонізм» / О.О. Осьмак і Тези наук.доп. з нагоди 60-річчя з дня народження А.С. Канарського. - К., 1995. - с. 64-65.
16. Осьмак О.О. Експресіонізм: релігійно-містичний аспект / О.О. Осьмак // Художня культура: історичний досвід і сучасний стан: зб. наук. ст. - К., 1999. - С. 27-37.
17. Степанова Г.А. Поэтология фаустовской культуры. «Закат Европы» Освальда Шпенглера и литературный процесс 1920-1930-х годов. – Днепропетровск, 2013.

18. Литературные традиции в зарубежной литературе XIX-XX вв. – Пермь, 1983.
19. Марко Роберт Стех. У пошуках того, що ми вже посідаємо // Кур'єр Кривбасу, - 1999, № 117. – с.108-110.
20. Фіськова С. «Я як інший». Мотив двійника як особливий варіант експресіоністичної проекції особистісного «Я» / С. Фіськова // Експресіонізм: зб. наук. праць. - Л., 2004. - С. 81-98.
21. Хайдеггер М. Буття і час. М., 1997.
22. Чаран Э. Беккет. Несколько встреч // Иностранная литература. – 2000, № 1. – с.74-91.
23. Шалагінов Б. Авангард і літературний мейнстрім XXI століття // Всесвіт, 2011. - № 9-10. – с. 220-226.

6. Інформаційні ресурси

1. www.ae-lib.org.ua
2. <http://chtyvo.org.ua>
3. <https://toloka.to>
4. www.philology.ru
5. www.academia.edu
6. <http://diasporiana.org.ua>
7. <http://poetyka.uazone.net/translat.html>
8. <http://www.ukrcenter.com>
9. www.ilnan.gov.ua
10. www.irbis-nbuv.gov.ua